No. 132. 18[illegible]

VLISSINGSCHE COURANT.

Vrijdag 4 November.

De uitgave dezer Courant geschiedt geregeld driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 2,25, en franco per post f 2,50. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk.

Advertentien worden geplaatst a 20 Ct. de regel, uitgezonderd Huwelijks-, Geboorte- en Doodbekendmakingen, waarvan de prijs van 1 tot 6 regels f 1,20 is, en voor elken regel daarboven 20 Ct., behalve 35 Ct. zegelregt voor iedere plaatsing. Brieven franco.

INGEZONDEN STUKKEN.

Vrijheid van Godsdienst.

Er is tusschen eenige dagbladen in ons rijk een hoogloopend geschil ontstaan, omtrent het al dan niet grondwettige en geoorloofde van het door den Minister van Justitie voorgedragene art. 4 van den *tienden titel* van het nu aanhangige gedeelte des wetboeks van Strafregt.

Het *Journal de Limbourg* beroept zich, in zijne aanklagt tegen genoemden Minister, op het art. der grondwet, waarbij de *vryheid der eerediensten* wordt gewaarborgd.

Doch het *Journal* zal zich herinneren, dat een ander artikel bepaalt, dat elke Godsdienstige gezindheid zich moet houden binnen de grenzen van de wetten van den Staat, en dat de Koning speciaal met de zorg hiervoor belast is.

Dat artikel doet middagklaar zien, dat men, bij het constitueren van onzen Staat, aan de Godsdienstige gezindheden geene *onbeperkte* vrijheid, *in alles*, heeft willen toestaan; dat men iedere *gezindheid*, behoudens de gewaarborgde vrijheid van geloofs-*begrippen* VOOR IEDER, ondergeschikt heeft willen maken *aan de wet*. Aan den gewonen wetgever werd bij de grondwet het vertrouwen geschonken, dat hij niet anders dan wijze en doelmatige wetten zou maken of in stand houden, binnen welker grenzen de *Godsdienstige gezindheden* zich zouden behoeven te houden.

Eene wet dus, waarbij aan Godsdienstige gezindheden beperkingen worden opgelegd, wanneer dit uit het oogpunt van het algemeene staatsbelang geschiedt, en wanneer de vrijheid van geloofsbegrippen *niet* wordt aangerand, kan en mag niet als ongrondwettig beschouwd worden, en is dit ook niet. De wetgever bevindt zich dáár in zijn grondwettig regt. Men onderscheide hier echter wel.

[illegible] de wetgever beperkingen vaststellen in de vrijheid *van Godsdienstige begrippen*, en zelfs van de *individuele* belijdenis derzelve, hij zou buiten zijne bevoegdheid gaan, om dat *die* vrijheid aan een ieder door de grondwet uitdrukkelijk wordt gewaarborgd.

Maar de *wyze van uitoefening* der eeredienst, de *openbaring* dier geloofsbegrippen, het *in zigtbare handelingen, in hoor- en verstaanbare klanken*, IN HET OPENBAAR, UITDRUKKEN, van hetgeen men gelooft en voor waarheid aanneemt, *door geloofsgenooten*, TOT GODSDIENSTIGE LIGCHAMEN VEREENIGD, DIT is het, wat valt onder het toezigt en gebied des wetgevers, en hetwelk daaronder *moet* vallen, zal de rust van den Staat en de openbare zedelijkheid verzekerd zijn. Hier is men op het gebied van het *jus circa sacra*; terwijl het *jus in sacra* niet verder gaat dan de bepaling en aanwijzing, wat, volgens de leer der kerk, in het stuk van Godsdienst, waarheid is; de vervulling van welke Godsdienstpligten de kerk van hare geestelijken en ledematen vordert, om hen als ware en getrouwe belijders van de leer der kerk te kunnen aanmerken; voorts ook de bevoegdheid, om, door alle godsdienstige en zedelijke overtuigings-middelen, afgescheiden van *openbare* handelingen, onder het toezigt en gebied des wetgevers vallende, de leer der kerk te onderhouden, te versterken, uit te breiden en voort te planten.

Dat, in eenen Staat, waar de grondwet, met opzigt tot *openbare* uitoefening van eeredienst, naar *de wetten* verwijst, eene regering kwalijk doen zou, te dezen *eigenmagtig* te handelen en voor te schrijven, meenen wij boven allen redelijken twijfel verheven te zijn; en het was om die reden, dat wij vroeger het sluiten van een concordaat, ook bepalingen inhoudende, het *jus circa sacra* betreffende, waartoe de wetgevende magt niet zou hebben medegewerkt, voor *onzen* Staat als onaannemelijk verklaarden. (1)

Dat verder een wetgever hoogst onstaatkundig, en daardoor in strijd met het waarachtige staatsbelang zou handelen, door aan eenige gezindheid meerdere beperkingen, in de uitoefening harer eeredienst en hare huishoudelijke inrigting op te leggen, dan volstrekt voor de openbare rust en veiligheid en de zedelijkheid der burgers in 't algemeen gevorderd werd, oordeelen wij almede geen betoog te behoeven.

Wij hebben ons gevoelen dienaangaande medegedeeld, bij de beoordeeling van het Adres der zeven heeren aan de Ned. Hervormde Sijnode.

Een tweetal vragen biedt zich hier nu aan: 1°., of het bestredene art. 4 al dan niet, zoo als het gesteld is, ingrijpt in het *jus in sacra*, in de vrijheid van geloofsbegrippen, in *de leer*; zoo *ja*, dan zou de klagt gegrond, en het art. in strijd zijn met de grondwet. Zoo *neen*, dan komt alleen nog de 2e vraag te pas: is het artikel staatkundig, is het niet *meer* beperkend dan noodig, ten aanzien der uitoefening van de eeredienst van de bij hetzelve klaarblijkelijk bedoelde gezindheid?

Na eene onpartijdige beschouwing, kunnen wij niet toestemmen, dat het *jus in sacra* dadelijk door het artikel zou worden aangerand.

Dat de wet aan de regering de magt geeft, *voorafgaande* kennis te nemen, en daarna al of geen verlof te verleenen tot afkondiging enz. van stukken van eene buitenlandsche geestelijke overheid ontvangen, kan nog niemand verhinderen, zoodanige geloofsbegrippen te behouden en te belijden, als *hy* heeft, om het *jus in sacra* uit te oefenen, zoo als wij hetzelve hiervoren omschreven hebben.

Wanneer het *J. d. L.* aanvoert, dat de *vrye gemeenschap* met den Heiligen Stoel eene eerste voorwaarde, en eene wezenlijke grondstelling der Catholieke Kerk is, dan is het noodig te definieren, wat hier door die *vrye gemeenschap* moet verstaan worden. Is het vrijheid van correspondentie, van mededeeling en wisseling van gevoelens, de geloofs-stukken of de geestelijke aangelegenheden der kerk en de godsdienstige pligten der leden betreffende, welnu dáártegen wordt geene straf meer bedreigd, zoo als tot nog toe het geval was.

Maar bedoelt men, door die *vrye gemeenschap*, het regt, aan de zijde van den H. S. tot het onbeperkt uitoefenen ook van het *jus circa sacra*, en, aan de zijde der geestelijkheid, de verpligting of bevoegdheid, om *alle* voorschriften, aanschrijvingen van den H. S. enz. daartoe betrekkelijk, te *moeten* of te *mogen* ten uitvoer leggen of openbaar maken, — dan zou daaruit blijken, dat *die* vrije gemeenschap, had zij ook al vroeger in *dien* ruimen zin werkelijk bestaan, heden ten dage volstrekt niet meer in overeenstemming is met de inrigting der meeste Staten van de Christenheid; en dat dus, om hier overeenstemming mogelijk te maken, *of* die staats-inrigtingen zouden moeten worden gewijzigd, *of* de Heilige Stoel en de belijders der Catholieke Godsdienst in *zulke* Staten levende, zich aan een meer beperkt begrip van die *vrye gemeenschap* behooren te onderwerpen. De tijden, waarin de kerk meer dan eene zuiver geestelijke magt in de Staten der Christenheid uitoefende, zijn voorbij gegaan. Het streven om die tijden te doen wederkeeren zal, gelooven wij, wel ijdel zijn.

Gaf het wets-artikel van de regering of den Minister het regt, om aan de openbaarmaking of ten uitvoerlegging van stukken, betreffende zaken van zuiver godsdienstigen aard, tot het gebied van het *jus in sacra* behoorende, hinderpalen in den weg te leggen, het artikel ware met de grondwet niet overeen te brengen. Doch het tegenwigt, den waarborg vindt men hier in de ministeriele verantwoordelijkheid, welke geen Minister zou veroorloven, ongestraft, het artikel der wet aan de schending der duidelijk bepaalde *grondwettige vryheid* van geloofsbegrippen dienstbaar te maken.

Het is mogelijk, dat men dezen waarborg te ligt rekent; doch daar het artikel nog geene toepassing heeft erlangd, moet het nog wel aan alle grondige bewijzen voor *zulk* beweren ontbreken.

Het artikel dan, bij het bestaan van den grondwettigen waarborg tegen misbruik van magt door den Minister, kan niet gezegd worden, dadelijk in te grijpen in het *jus in sacra*, in de vrijheid van geloofsbegrippen, in de handhaving van de belijdenis der kerk; en wij moeten dus tot de *tweede* vraag komen: is het artikel staatkundig? Legt hetzelve slechts zóóveel beperking op, als volstrekt voor de openbare rust en veiligheid en voor de zedelijkheid der burgers in 't algemeen gevorderd wordt? En, in gemoede gesproken, kunnen wij *deze* vraag niet zoo gaaf in toestemmenden zin beantwoorden?

De bedoeling van het artikel is blijkbaar: te beletten, dat eene vreemde, geestelijke magt, die tevens eene wereldlijke magt uitoefent, van de eerste gebruik make om de laatste uit te breiden; of altans *hare* inzigten en wenschen, ten aanzien hare eigene wereldlijke belangen, of van de staatkunde der kabinetten in 't algemeen, door al de belijders der R. C. Godsdienst zooveel mogelijk te doen deelen. Men vreest het gevaar van den *geestelyken* invloed, ook op de zaken van *wereldlyk* belang, en op den geest en de stemming dienaangaande der staatsburgers, aan dien invloed onderworpen.

Maar kon men de vrijheid van regtstreeksche gemeenschap, en de opvolging van langs dien weg ontvangene voorschriften niet toekennen, en zich tegen het *misbruik* dier vrijheid tegelijkertijd wapenen? Wij gelooven aan de mogelijkheid hiervan.

Dat het Departement van de R. C. Eeredienst, op grond van het belang van den Staat, bij de zuivere zedelijke begrippen van deszelfs burgers, niet onbekend behoort te zijn aan de van buiten komende voorschriften enz. zelfs uitsluitend tot het gebied van het *jus in sacra*, tot de zaken van zuiver geestelijken aard behoorende, en geene verandering in de wijze van uitoefening der openbare eeredienst bepalende, — meenen wij als zeker te moeten stellen; doch *niet*, dat een *voorafgaand verlof* behoeft verleend te worden, om aan *zulke* voorschriften uitvoering te mogen geven. Wij zouden dan voldoende achten de verpligting, voor alle geestelijken van *erkende* gezindheden, welke regtstreeks van eene buitenlandsche geestelijke overheid stukken of voorschriften zouden ontvangen, eenig en uitsluitend geestelijke belangen betreffende, en die noch zijdelings, noch regtstreeks eenige politieke handeling, eenige bestaande inrigting van Godsdienstigen of burgerlijken aard, hetzij binnen den Staat, hetzij in eenig ander rijk, aanroeren of goed- of afkeuren, — noch betrekking hebben tot de louter *stoffelyke* belangen der kerk, der geestelijkheid of der leken, of veranderingen voorschrijven in de bestaande en door de wetten veroorloofde openbare eeredienst, — de verpligting, zeggen wij, om van zóódanige voorschriften of stukken, binnen eenen bepaalden tijd, *afschriften* te zenden aan den Minister van de R. C. Eeredienst, met bedreiging eener ligtere straf, bij verzuim.

Bepaling, daarentegen, dat geene stukken, *andere* dan de omschrevene, zonder voorafgaand verlof der regering, zouden mogen worden afgekondigd enz. op de straffen bij het ontwerp bedreigd. Wij gelooven, dat bepalingen, zóódanig voorgesteld, en zooveel noodig nog in meerdere bijzonderheden omschrijvende, ten einde casu quo, den regter zijne taak des te gemakkelijker te maken, wel nog geen algemeen en volkomen genoegen geven zouden, doch voor 't minst allen *redelyken grond* van bezwaar zouden wegnemen voor de zoodanigen, die nu beweren, dat door de voorgestelde bepaling inbreuk wordt gemaakt ook op het *jus in sacra*, als onderwerpende mede de naleving van louter *geestelyke* voorschriften aan een voorafgaand *verlof* van den Minister.

Overigens schijnt het ons toe, dat de ten dezen verleende vrijheid aan alle weldenkende Catholieken genoegen zou geven, en dat de rust en veiligheid van den Staat en de algemeene zedelijkheid op eene voldoende wijze zouden zijn gewaarborgd.

Men mag en moet, bij de vaststelling van zulke bepalingen, niet uit het oog verliezen, dat zij, in een zeer teeder punt, betreffen de belangen van een groot millioen inwoners des rijks, en dat, zoo er al geene zekerheid bestaat, dat de meederheid derzelve in alle opzigten deelt in de wenschen en gevoelens der dagbladen op dit stuk, nogtans ook voor het omgekeerde geene voldoende zekerheid aanwezig is.

Wij kunnen niet ontveinzen, dat ons nu en dan de oppositie van *den Tydgenoot* wat te hard en te scherp voorkomt, waar zij tegen de wenschen van de R. C. pers gerigt is. Het kan waar zijn, dat deze er aanleiding toe geeft, door hare eischen te overdrijven. Bezadigde en gemoedelijke teregtwijzing, en ook, *waar het zonder gevaar kan*, de noodige toegefelijkheid, schijnt ons den weg toe, om het ontstaan van godsdienstige geschillen, altijd zoo onrustwekkend en niet zelden zoo verderfelijk voor het geluk en de rust van eenen Staat, te vereffenen, en de ontstane spanning te doen bedaren.

(1) Vlissingsche Courant van 11 Maart 1841.

Boekbeschouwing.

Over de hervorming van ons kiesstelsel door Mr. J. R. Thorbecke, Leiden bij P. H. van den Heuvell, 1842.

(Vervolg van onze vorige.)

Maar de eenmaal benoemde kiezers, op welke wijze zullen zij de raadsleden verkiezen?

In plaatsen, waar het kies-collegie niet al te talrijk zijn zou, in steden b. v. beneden de 20,000 zielen, zien wij niet, waarom de kiezers niet zouden *vergaderen*. Men zou aan tot kiezers benoemden eene belasting van *f* 1 à *f* 2 kunnen opleggen, en onder hen die verschenen de totale som in gelijke evenredigheid als presentie-geld verdeelen. Dit middel zouden wij reeds als een prikkel voor onderscheiden beschouwen, om niet te huis te blijven.

In grootere steden, kon men bij kiesbiljetten verkiezen, doch niet zoodanig ingerigt als het nu de stembiljetten zijn. Het briefje, houdende de namen der verkozene, zou niet onderteekend, doch wel verzegeld moeten zijn; en een omslag, volgens een daartoe bepaald model, zou de onderteekende verklaring van den kiezer moeten bevatten, dat het inleggend biljet *zyne* keuze behelsde, en hij zich door geene giften of gaven of andere eigenbelangzuchtige oogmerken had laten leiden, om zóó en niet anders te kiezen.

Wie niet zelf zijnen omslag kon onderteekenen, zou *geen* regt tot medekiezen moeten hebben; en het zou ten strengste aan de ophalers der biljetten moeten verboden zijn, die biljetten voor de belanghebbenden in te vullen, of deze in de onderteekening van den omslag behulpzaam te zijn.

Bij de opening der naambriefjes zouden minstens een achttal kiezers, b. v. de eerste door het lot aangewezene van de 8 eerste stem-collegien, of, in kleinere steden, de twee eerste personen van de 4 eerste stem-collegien tegenwoordig moeten zijn, en het verbaal der stemming mede onderteekenen. Op afwezigheid zou *hier* eene boete bepaald moeten worden.

Nam men den maatstaf aan van 1 kiezer op de 150 zielen, en van 10 stemgeregtigden op elken kiezer, dan ware voor elke stad de census voor de stemgeregtigdheid van zelve bepaald. Men kende het getal der vereischte stemgeregtigden, en deze zouden zijn de hoogst aangeslagene in de directe belastingen, na aftrek evenwel der vaste stemgeregtigden, krachtens hunne maatschappelijke betrekkingen, voor zóóver zij niet reeds ook uit hoofde hunner betaalde belastingen stemgeregtigd waren.

In kleine steden, waar men langs dien weg, uit hoofde van de geringheid der bevolking, niet minstens 5 kiezers voor ieder raadslid vinden kon, zouden de stem-collegien ieder zooveel kiezers meer afvaardigen als er vereischt werden.

Eene stad van 600 zielen zou, volgens bovenstaanden maatstaf, à 1 kiezer van de 150 zielen, slechts 4 kiezers hebben, en alzoo 40 stemgeregtigden, welke zouden zijn de hoogst aangeslagene burgers, na aftrek van het getal, dat, wegens zijne maatschappelijke betrekkingen, tot het stemregt van zelve bevoegd was. Die 40 stemgeregtigden, in 4 stemcollegien verdeeld, zouden hier nu niet ieder slechts 1 kiezer verkiezen, maar des noods 5, 6, 7 of 8. Bij overschietende getallen, zouden de eerst door het lot aangewezen stem-collegien het eerst aan de beurt liggen, om het overschietend getal te stemmen.

Dit geheele stelsel kon ook evenzeer, bij de wet, op de gemeenten ten platten lande worden toegepast, ten ware men daar de stemgeregtigden regtstreeks de gemeente-raden wilde laten kiezen, hetgeen de grondwet veroorlooft en ook het eenvoudigste is; terwijl overigens de heerlijke regten, tegen behoorlijke schadeloosstelling, b. v. op de wijze, door de commissie uit de Provinciale Staten te Utrecht voorgedragen, doch door de heeren der *oligarchie*; zoo als zich verwachten liet, niet goedgekeurd, in opzigt tot het voordragen van leden der gemeente-besturen, zouden kunnen en behooren te worden afgeschaft.

In gemeenten beneden de 300 zielen, waar men bezwaarlijk mag aannemen, dat een dertig-tal geschikte kiezers zou te vinden zijn, kon de benoeming aan Gedeputeerde Staten worden opgedragen, na den gemeente-raad, omtrent den meest geschikten candidaat, te hebben gehoord. Bij eene regtstreeksche verkiezing kon, in volkrijke gemeenten, de maatstaf van 1 kiezer, dat ware dan hier 1 stemgeregtigde op de 150 zielen, behouden blijven, en dus de hoogste aanslagen daartoe in aanmerking komen, zonder dat er een vaste census noodig ware. In kleinere gemeenten beneden 6000 zielen b. v. zou het getal raadsleden met evenredige getallen vermenigvuldigd worden en het benoodigd getal stemgeregtigde kiezers zou hier mede gevonden zijn. (1)

De bepaling van eenen billijken vasten census is eene zeer moeijelijke zaak. Laat men denzelven door de omstandigheden en behoefte der gemeente zelve bepalen, dan vervalt alle zwarigheid.

Men zal misschien opmerken, dat, zoodoende, hoogst waarschijnlijk een kleiner getal zou stemmen dan tegenwoordig. Doch men zal zich herinneren, dat thans geene stemming voor de leden van het plaatselijk bestuur, ten platten lande, hoegenaamd plaats vindt; dat de stemgeregtigden aldaar tegenwoordig niet verder gaan dan kiezers voor den landelijken stand te benoemen, een regt, hetwelk, ten gevolge van het versnipperd zijn der kiesdistricten in een aantal gemeenten, evenmin als in de steden iets wezenlijks beteekent.

Dusver over het *stedelyk en plaatselyk stemregt*, ten aanzien waarvan wij in enkele opzigten, doch op verre na niet in alle, zoo als men zal hebben opgemerkt, met den geachten Hoogleeraar overeenstemmen.

Dit doen wij nogtans volkomen met hetgeen Z. H Gel. voordraagt, ten aanzien der benoeming van burgemeester en wethouders of assessoren, en den tijd hunner aftreding.

Daar wij de benoeming van leden van de Provinciale Staten, voor den stedelijken stand, onder het *stemregt* binnen de steden rangschikken, zullen wij nu hier, eenigzins in andere volgorde, dan de Hoogleeraar had aangenomen, bij *dat* regt stil staan.

Met den tijd der zitting dier Staten, zoo ook dien der raadsleden, vereenigen wij ons gaarne met de beschouwingen van den Hoogleeraar.

De Provinciale Staten zouden, volgens het stelsel van Z. H. Gel. voortdurend het ligchaam moeten blijven uitmaken, waaraan mede de verkiezing der leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is opgedragen.

Het was een der gewigtigste bezwaren van den schranderen en vaderlandslievenden KEMPER, dat aan de Provinciale Staten het regt zou worden toegekend, om de mannen *der wetgevende vergadering* te benoemen.

Hij voorzag al het kwaad, hetwelk daaruit voor den Staat zou voortvloeijen; het kwaad, waaronder wij nu, na 27 jaren van ons hersteld volksbestaan, zoo diep gebukt gaan, dat der *oligarchie*, der regering van weinigen, die zelfs de magt der *algemeene* regering, waar het op gewigtige handelingen aankomt, bijna tot niet reduceert; een kwaad waaraan vooreerst geen herstel, geen eind te voorzien is. Kwam er eene wijziging der grondwet tot stand, *dit* kwaad zou in de allereerste plaats dienen te worden verholpen, of de bron des onheils *bleef* bestaan. De leden der Tweede Kamer zouden, bij eene nieuwe orde van zaken, naar ons inzien, behooren te worden verkozen door *afgevaardigden uit de plaatselyke kies-collegien*, onvermengd met *regeringsmagt*, aan den invloed van hoogere staatsligchamen of ambtenaren onderworpen, zoo als dit nu de raads-collegien zijn. Die afgevaardigden zouden uit den boezem der kies-collegien moeten worden genomen.

Hoeveel afgevaardigden voor ieder collegie? De maatstaf ware ligtelijk te bepalen. Elke provincie heeft een totaal bedrag, als opbrengst van *directe belastingen*, (waaronder het patent,) welke belastingen wij reeds bij een voorgedragen wetsontwerp als de grondslag voor de stem- en kiesbevoegdheid hebben zien aannemen. Nam men, voor elk benoodigd lid der Staten-Generaal, een getal van 200 kiezers aan, dan ware dit, naar ons inzien, toereikend om, bij het verspreid zijn dezer kiezers over de geheele provincie, kuiperijen en ongeoorloofden invloed te weren; vooral wanneer die kiezers, gelijk wij zullen voorstellen, niet tijdig, voor de te doene verkiezingen zouden bekend zijn. Het getal leden der Staten-Generaal, elk jaar door iedere provincie te verkiezen, vermenigvuldigd met 200, zou dus het getal kiezers voor elke provincie aanwijzen.

Men had dus twee bekende getallen. De geheele opbrengst aan directe belastingen, binnen de provincie, en het getal jaarlijks benoodigde kiezers. Dus kon men dadelijk, door den eenvoudigen regel van drieën, uitcijferen, welk bedrag er aan opbrengst van directe belastingen benoodigd was, om regt te geven tot benoeming van één kiezer. Nemen wij *Zeeland*. Dáár zijn drie leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal benoodigd, *ergo* elk jaar 200 kiezers ter verkiezing voor het aftredende ⅓. Met dit getal van 200, de totale som der opgebragte directe belastingen binnen de provincie over het afgeloopen jaar deelende, dan zou de uitkomst aanwijzen het bedrag, hetwelk voor elken kiezer gevorderd werd. Nu behoefde men hier slechts nevens te leggen de opbrengst binnen iedere stad of gemeente, in de genoemde belastingen en de breuken beneden de helft der som voor iederen kiezer benoodigd, te verwaarloozen, en die boven de helft voor het geheel te doen gelden, om te weten, welke getal kiezers iedere stad of gemeente te leveren had; en Gedeputeerde Staten zouden de bepaling hiervan, bij circulaire aan de plaatselijke besturen mededeelen.

Gemeenten, die te weinig opbragten, om ééne stem te hebben, moesten zich dit getroosten; er viel niet aan te veranderen. Alle andere, die stem hadden, zouden, in de steden en gemeenten beneden 20,000 zielen, *de kiezers*, of ten platten lande *de stem-collegien* bijeenroepen, om, onder voorzitting van den burgemeester, bij geslotene briefjes en *by volstrekte meerderheid*, te beslissen, *welke* der tegenwoordig zijnde *kiezers* of *stemgeregtigden* uit de plaats, zouden medewerken tot verkiezing der Staten-Generaal; en de benoemden zouden, staande diezelfde vergadering, (tot welke ieder zich had kunnen voorbereiden, wetende wat er te verrigten viel,) hunne keuze uitdrukken in een door hen onmiddellijk te verzegelen, *doch niet te onderteekenen* biljet.

Deze biljetten zouden, ten teeken van echtheid, op de buitenzijde door den burgemeester en de drie oudsten in jaren der kiezersvergadering met hunne naamteekening worden gewaarmerkt, en daarna aan den voorzitter van het Provinciaal Geregtshof bij geleidende missive worden toegezonden, op het adres waarvan de woorden zouden moeten gesteld zijn: *kiesbiljetten voor de Staten-Generaal, gemeente . . . .* *(Het vervolg hierna.)*

(1) In gemeenten van beneden
6000 - 5000 zielen, b. v. voor ieder raadslid 10 kiezers.
5000 - 4000 « « « 9 «
4000 - 5000 « « « 8 «
5000 - 2000 « « « 6 «
2000 500 «

Iedem verdienste seine kronen.

Het programma eener Soirée Musicale in de *Vlissingsche Courant* van 31 October ll. bekend gemaakt zijnde, achten wij het niet ongepast te melden, dat die avond aan eenige kunstliefhebbers een genot heeft verschaft, hetwelk hun alhier maar zelden te beurt valt. — Ten aanzien van den reeds bekenden heer H. FASTRÉ, als pianist, zal geen twijfel aan diens bekwaamheid bestaan; op een instrument als het hier aanwezige staartstuk te spelen, was bijna niet van eenen meester te vergen, maar daarmede genoegen nemende, heeft deze toonkunstenaar door zijne vlugheid en juistheid van uitvoering, benevens het bevallige zijner improvisatien, aan deskundigen veel genoegen gegeven.

De hier vroeger, als jongeling, gunstig bekende heer CARL DE GROOT, heeft getoond, dat hij zich den tijd en de gelegenheid om zich, in Duitschland, als violist, verder te bekwamen, heeft ten nutte gemaakt. *Alle* op het programma vermelde stukken, heeft hij, volgens derzelver verschillenden aard, voortreffelijk uitgevoerd.

Verwijderd als wij zijn van de groote musicale wereld, was het ons bovenal hoogst aangenaam eene Elegie van den grooten ERNST met gevoel en kracht door C. DE GROOT te hooren voordragen, en uit het nu reeds wegslepende dezer toonen konden wij ons schemerachtig voorstellen, wat het zijn zoude indien wij ERNST zelve in zijne melodieuse, klagende, bespiegelende of meer vrolijke zangen konden hooren.

De heer DE GROOT zal deze onze gedachte opnemen als een blijk dat zijn spel ons een voorsmaak was van het hem bekende, door ons ontbeerde, hoogere genot.

Daar de heeren DE GROOT en FASTRÉ, beiden Hollanders, bij het niet zeer groot aantal deelnemers aan hunne Soirée alhier, geen of niet noemenswaardig geldelijk voordeel kunnen gehad hebben, komt hun des te meer een openlijken dank toe voor het zuivere kunstgenot hetwelk zij ons hebben verschaft.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, den 31 October. Heden is van wege de Staten-Generaal Z M. den Koning aangeboden het volgende

ADRES VAN ANTWOORD OP DE TROONREDE:

SIRE!

» Met belangstellende deelneming hebben de Staten-Generaal de kennisgeving der echtverbindtenis ontvangen, door Uwer Majesteits beminde Dochter met den Erf-Groothertog van Saksen-Weimar-Eisenach gesloten. Hartelijk wenschen wij, dat die vereeniging het geluk der geliefde Vorstin moge bevorderen en wij vertrouwen dat zij, eenmaal op den Groothertoglijken Troon geplaatst, ook dan den Vaderlandschen grond niet zal vergeten.

« Nederland heeft steeds behoefte aan rust en aan vrede. Met genoegen hebben wij alzoo van Uwe Majesteit vernomen, dat de betrekkingen tusschen Nederland en de vreemde Mogendheden zich door vriendschappelijke verstandhouding en welwillende belangstelling kenmerken.

« Het was ons hoogst aangenaam, van Uwe Majesteit de verzekering te ontvangen, dat de Gevolmagtigden van Nederland en van Belgie omtrent de grondslagen van schikking zijn overeengekomen, die de algeheele ten uitvoerlegging van het Londensche traktaat ten gevolge zal hebben.

« Na de langdurige onderhandelingen, tusschen de beide Rijken gevoerd, wenschen wij dat Uwe Majesteit ons spoedig het gesloten traktaat zal kunnen mededeelen; en daar zoowel Nederland als Belgie bij betrekkingen van goede nabuurschap het hoogste belang hebben, houden wij ons overtuigd, dat hetzelve, te goeder trouw uitgevoerd, hiertoe zal kunnen leiden en het handelsverkeer der beide Volken zal bevorderen.

« Wij vernieuwen den wensch, dat de zoo noodige regeling der geldelijke aangelegenheden ter zake van het Groothertogdom Luxemburg, spoedig ten einde zal worden gebragt.

« Aan de zeemagt van den Staat was Nederland zijne opkomst en grootheid verschuldigd, en ofschoon de geldmiddelen des Rijks bezwaarlijk eenige vermeerdering van uitgaven gedoogen, zullen wij nogthans nimmer vergeten, dat eene behoorlijk ingerigte zeemagt voor de Kolonien alsmede voor den Handel onontbeerlijk is. Dit gewigtig onderwerp aan de belangstellende zorg van Uwe Majesteit aanbevelende, hopen wij dat een doelmatig gebruik der toegestane middelen zal medewerken tot de verbetering onzer active zeemagt.

« Met genoegen vernemen wij dat de geschiktste middelen worden aangewend om de verdediging des Lands in goeden staat te brengen.

« De Nederlander was steeds bereid, om tot de verdediging van den Vaderlandschen grond, tot het behoud zijner onafhankelijkheid, goed en bloed ten offer te brengen. Die gevoelens bezielen hem nog, en zoo de omstandigheden het vorderden, zoude Uwe Majesteit de Staten-Generaal bereid vinden, om binnen derzelver grondwettige bevoegdheid daartoe met al hun vermogen mede te werken. Doch wij vertrouwen dat Uwer Ms. Regering, bij de tegenwoordige gesteldheid van 's Lands geldmiddelen, met ons de overtuiging zal deelen, dat voor dit onderwerp geene meerdere gelden kunnen worden bestemd, dan eene volstrekte noodzakelijkheid gebiedt.

« Wij zien de wets-ontwerpen op de Militie en Schutterijen en hetgeen wegens de regeling van de zaken der maatschappij van Weldadigheid zal voorgedragen worden, met verlangen te gemoet. Wij zullen het gedeelte van het Wetboek van Strafregt met al de naauwgezetheid onderzoeken die het gewigt der zaak vordert.

« Wij hopen dat de zamenstelling van een nieuw tarief der regten op den in- uit- en doorvoer weldra zoo ver zal zijn gevorderd, dat het aan onze overwegingen onderworpen zal kunnen worden. Wij verwachten dat daarbij niet uit het oog zal worden verloren, dat matige en doeltreffende regten de algemeene welvaart bevorderen en der schatkist voordeelig zijn.

« Wij mogen Uwe Majesteit onzen wensch niet verbergen, dat de Regering eerlang in staat zal worden gesteld om de nieuwe voordragten van Wet betrekkelijk het Verkiezing-Stelsel aan onze overwegingen te onderwerpen. Zij zijn van het uiterste belang, en wij vertrouwen, dat daarbij, met naauwgezette inachtneming der Grondwettige beginselen, eene vrijzinnige, doch voorzigtige toepassing derzelve gemaakt zal worden.

« Het verheugt ons dat er eene gewenschte rust in Nederlandsch Oost-Indië heerscht. Wij vleijen ons dat de Regering door gepaste maatregelen de nadeelen zal kunnen herstellen, die het schokken van het Crediet-Stelsel aldaar heeft veroorzaakt. Wij hopen dat eene verbetering van de prijzen der producten bijdragen tot de middelen van het Moederland uit het Oost Indisch batig slot zal veroorloven, zonder dat dit batig slot worde opgevoerd, door het nalaten van uitgaven, in het welbegrepen belang der Kolonie noodzakelijk.

« Bij herhaling, Sire! bevelen wij het lot der West Indische Koloniën aan Uwe Majesteit aan. Hare welvaart is verminderd, De producten zijn bij voortduring met inkomende regten bezwaard. Het is billijk en wenschelijk, dat eindelijk maatregelen in haar belang worden genomen. (Slot hierna.)

-- Z M. heeft benoemd tot directeur van de Akademie voor Ingenieurs te Delft, den heer Lipkens, met bepaling, dat hij zijne betrekking van adviseur in werktuig- en scheikunde zal behouden; tot administateur, den heer C. C. Uhlenbech; tot hoogleeraar in de hoogere wiskunde den heer R. Lobatto en tot leeraar in de wiskunde den heer W. L. Overduijn.

-- Bij Scheveningen is verleden Dingsdag een lijk zonder hoofd en zonder handen op het strand gevonden. Bij onderzoek is gebleken, dat het de persoon was van Pieter Groen, een der visschers die met de pink de Jonge Pieter, onlangs zijn omgekomen.

-- Men verneemt, dat van wege de Belgische Regering aan de twee lieden, die beschuldigd worden onlangs in Noord-Braband eenen opziener der jagt te hebben doodgeschoten het verder verblijf in Belgie is ontzegd.

GEMENGDE BERIGTEN.

Z. K. H. de Prins van Oranje heeft de gebouwen der Koninklijke akademie te Delft in oogenschouw genomen. Die akademie zal welhaast worden geopend. -- Het is thans bewezen, dat stoom, op de scheepsvaart toegepast, eene Spaansche uitvinding uit het midden van de 16e eeuw is. -- Een letterkundige wenscht werken uit het Fransch, Duitsch, Engelsch, Spaansch, Italiaansch, Deensch, Zweedsch, Russisch, Portugeesch, Latijn in het Hollandsch te vertalen. -- Miss Mary Ann Walker te Londen wil volstrekt lid van 't Parlement worden. -- Onderscheidene ambassadeurs te Londen zijn door de griep aangetast. -- De hofkapper Toissier gaat voort met het aanleggen van tulleplantage op fatsoenlijke (fashionable) hoofden te Amst. (H. B 3421) - De brievenbesteller te Kampen is, volgens het H. B., een ongelikten beer. -- Het schip Theresia van Bordeaux naar Brussel is verongelukt en de equipage verdronken. -- De beroemde schilder Koekkoek heeft van koning Leopold eene ridderorde ontvangen. -- Men spreekt van den troonsafstand van Lodewijk Philips. -- De Staats-Courant behelst een uitvoerig programma der vereischten, om als leerling aan de Kouinkl. Academie te Delft toegelaten te worden. -- Den 28. Oct. is te Parijs eene nieuwe komeet ontdekt zonder staart. -- Geen moeijelijker ministerie van marine dan dat van Venezuela: de vloot bestaat uit een geheel schoener. -- Eerstdaags wordt in den Jardin des Plantes, te Parijs eene giraffe van het mannelijk geslagt te gemoet gezien, die een geschenk is van Clot-bey, den geneesheer van Mehemed-Ali. - De prins van Wallis is zonder nadeeligen invloed op zijn gestel gelukkig gespeend. -- Caboul wordt door de Engelsche troepen belegerd.

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 2. November. Heden is alhier van de reede naar zee gezeild Zr. Ms. fregat de Rijn, kommandant ad interim kapitein-luit. ter zee Bijl de Vroe.

(Door plaatsgebrek zijn wij genoodzaakt de opgave der ingekomen en uitgezeilde schepen tot het volgend No. uit te stellen.)

MIDDENPRIJZEN

van de volgende Artikelen te MIDDELBURG,

3 November 1842.

De Nederlandsche mudde.			De Nederlandsche mudde.		
2 J. Zeeuwsche dito	f	8.50	Boekweit	f	7.25
1 J. dito	«	8.25	Winter Garst	«	5.20
N. dito dito	«	9.75	Zomergarst	«	4.70
2 J. Walch. Tarwe	«	9.00	W. Witte Boonen	«	7.00
1 J. dito	«	8.75	W. N. Bruine dito	«	10.00
Nieuwe dito	«	9.50	W. O Paardenboonen	«	6.75
2 J. Zeeuwsche Rogge	«	7.00	Z. N. dito	«	5.50
1 J. dito	«	5.50	Raapolie	f	41.50 p. v.
Nieuwe dito	«	7.50	Patentolie	«	44 00 «
W. Groene Erwten	«	8.00	Lijnolie	«	41.50 «
Witte dito	«	7.25	Raapkoeken	f	. de 1040 st.
Koolzaad	«	11.75	Lijnkoeken	«	9.00 « 100 «
Haver	«	3.20			

Te Vlissingen, bij A. W. VAN BIEREN.